

Dosarul nr. 2ra-471/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Centru (jud. R. Pascari)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Pahopol, V. Sîrbu, V. Buhnaci)

DECIZIE

21 aprilie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Mariana Pitic
Ala Cobăneanu

examinând recursul declarat de Vitalia Pavlicenco

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Vitaliei Pavlicenco
împotriva lui Renato Usatîi cu privire la obligarea dezmințirii informației

împotriva deciziei din 4 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care
a fost respins apelul declarat de Vitalia Pavlicenco și menținută hotărârea primei
instanțe, prin care acțiunea a fost respinsă

constată:

La 22 august 2019, Vitalia Pavlicenco, reprezentată de avocatul Filipp Druța
a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Renato Usatîi cu privire la
obligarea dezmințirii informației.

În motivarea acțiunii a invocat că la 11 iulie 2019, în cadrul unui video de
13.52, intitulat „Pro Kroll 2, kotorîi ot nas scrivali”, postat pe internet linkul –
<http://youtube.be/J0ziqqHIFro>, Renato Usatîi, președintele „Partidului Nostru din
Republica Moldova” a declarat la minutul 6.50 următoarele: „Partea a treia (a
Raportului Kroll) reprezintă dovezi concrete legate de unele personaje. 150 de
pagini. Deci, arată mapa asta cam așa. Din aceste 150 de pagini eu v-am arătat 60
de pagini. Acolo e deja baza documentară, companii, conturi ce și pentru ce și așa
mai departe. Eu înțeleg că aici este evident că din acești bani s-au finanțat nu pur și
simplu unii politicieni, aici sunt nume total diferite – de la Plahotniuc, Filat și Șor,
terminând cu Vitalia Pavlicenco, „blin”, despre cine, despre cine, dar despre ea
cumva la sigur nu mă gândeam că avea să scrie ceva despre ea...astfel,
dumneavoastră și cu mine trebuie să facem totul ca să ... că vor fi noi procurori, că
vor fi noi judecători, care vor emite decizii, noi trebuie să arătăm lumii întregi că
Moldova nu se răfuiește cu opoziția”.

În video de 49.13 minute al conferinței de presă, oferite la 12 iulie 2019, linkul – <http://youtube.be/0aJ9tiCgO>, Renato Usatîi a decalarat: „Azi mă cată toată ziua dna Pavlicenco. Of, of, dă-mi și mie să văd ce-i acolo. Că doamna Pavlicenco a negat. Eu nu-i pot confirma ce bani a primit sau nu a primit dna Pavlicenco, aici nu-i scris că dumneaei... Trei off-shore-uri ale soțului ei, și în total 1 milion 180 de mii de dolari, cu Doamne ajută, într-un an-doi... Adică ...”.

În continuare, a indicat textul în română din „Raportul Kroll-2”, accesul la care a fost oferit la conferința de presă de Renato Usatîi: „Sergiu Pavluscenco, cercetarea prin internet a identificat o posibilă legătură dintre un individ numit Sergiu Pavlicenco, soțul Vitaliei Pavlicenco, liderul Partidului Național Liberal. Pavluscenco a primit USD 408, 500 în 61 de tranșe într-un cont deținut în Wells Fargo Bank NA Philadelphia, transferate de la Ilona Shor. În contul ABLV deținut de Pavluscenco au intrat USD 1, 189, 850 din patru conturi bancare, toate deținute în ABLV, prin 225 de tranzacții. Plătitori au fost persoanele juridice: IT Log Alliance (USD 223 500), Parselot Ltd (USD 488,450) și Tomton Trade Corporation (USD 199, 399) și un cont personal (USD 286, 600) deținut de Ilona Shor”.

Cu trimitere la aceste declarații, a precizat reclamanta că autorul premeditat a citat numele său în primul video, a menționat numele soțului ei și a reprodus numele său în conferința de presă, în timp ce în „Raport Kroll-2” scrie că nu soțul ei a primit banii, dar că i-a primit Sergiu Pavluscenco.

A evidențiat că relatarea de fapte a lui Renato Usatîi este în esență un fals, deoarece Sergiu Pavluscenco și Sergiu Pavlicenco sunt persoane diferite.

În așa-numitul „Raport Kroll-2”, prezentat de Renato Usatîi nu se afirmă că Sergiu Pavlicenco, soțul ei ar fi primit banii.

Declarațiile din primul video și din al doilea reprezintă un atac direct și la persoana sa și aluzii directe că dânsa în calitate de președinte al Partidului Național Liberal ar fi printre beneficiarii finali ai miliardelor furate din băncile Republicii Moldova.

Astfel, a considerat că faptele relatate de Renato Usatîi nu sunt doar false, dar și denigratoare, deoarece dânsa e acuzată de complicitate la acțiuni criminale de furt în proporții deosebit de mari, adică ar fi implicată în furtul miliardului.

Totodată, a menționat reclamanta că a solicitat de la instituțiile abilitate, care conform informației oficiale publice dețin raportul Kroll 2 în original, de a confirma sau infirma veridicitatea copiilor deținute de pârât a raportului Kroll 2 cu lista beneficiarilor furtului miliardului, dar niciuna din aceste instituții nu a confirmat, nici nu a infirmat veridicitatea copiilor deținute de Renato Usatîi.

Având în vedere prevederile art. 15 alin. (2) din Legea nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare, a reiterat că informația defăimătoare a fost răspândită de pârât la 11 iulie 2019 și 12 iulie 2019, iar Renato Usatîi a recepționat cererea prealabilă la 19 iulie 2019.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 7, 24, 26 din Legea nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare.

A solicitat obligarea lui Renato Usatîi să dezmință prin intermediul unui video special și într-o conferință de presă publică a informațiilor false menționate,

textul dezmințirii fiind următorul: „În documentul pe care îl dețin, remis mie de anumite persoane ca fiind „Raportul Kroll”, nu există afirmații că Sergiu Pavlicenco are conturi în off-shor-uri și, deci, el nu putea primi bani prin transfer, iar în acest Raport este vizată o altă persoană - Sergiu Pavluscenco, cel care nu este soțul Vitaliei Pavlicenco, nu are nicio legătură cu familia Sergiu și Vitalia Pavlicenco și nici cu Partidul Național Liberal. Fraza care se conține în documentul citat referitor la familia Sergiu și Vitalia Pavlicenco este bazată pe fapte care nu au avut loc, informația de bază fiind denaturată până la falsitate”.

La 9 decembrie 2019, Vitalia Pavlicenco a depus cerere de precizare a cererii de chemare în judecată, prin care a solicitat obligarea lui Renato Uastîi să dezmință prin intermediul unui video special și într-o conferință de presă publică a informațiilor false menționate, textul dezmințirii fiind următorul: „În documentul pe care îl dețin, remis mie de anumite persoane ca fiind „Raportul Kroll”, nu există afirmații că Sergiu Pavlicenco are conturi în off-shor-uri și, deci, el nu putea primi bani prin transfer. În acest Raport este vizată o altă persoană - Sergiu Pavluscenco, cel care nu este soțul Vitaliei Pavlicenco, nu are nicio legătură cu familia Sergiu și Vitalia Pavlicenco și nici cu Partidul Național Liberal. Fraza care se conține în documentul citat referitor la familia Sergiu și Vitalia Pavlicenco nu are nicio legătură cu oarecare fapte ce au avut loc, informația de bază fiind denaturată de mine până la falsitate”.

Prin încheierea protocolară din 27 ianuarie 2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, a fost respinsă cererea reprezentantului pârâtului Renato Usatîi, avocat Igor Pohila privind atragerea în proces în calitate de intervenienți accesorii a soțului reclamantei, Sergiu Pavlicenco, KrollAssociates UKK Limited, „Steptoe& Johnson LLP” și BNM.

Prin hotărârea din 9 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

Prin decizia din 4 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Vitalia Pavlicenco și menținută hotărârea primei instanțe.

La 1 februarie 2021, Vitalia Pavlicenco a declarat recurs împotriva deciziei din 4 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia recurată, considerând-o ilegală, deoarece instanța de apel a admis încălcări grave în procesul examinării apelului, cu aplicarea eronată a normelor de drept material și de drept procedural, fiind admise încălcări care au dus la soluționarea greșită a cauzei, aprecierea probelor a fost incorectă, iar erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, în special, la un proces echitabil.

Astfel, prima instanță neîntemeiat a constatat că nu și-au găsit confirmare afirmațiile ei din cererea de chemare în judecată precum că declarațiile din primul video și din al doilea reprezintă un atac direct la persoana sa și aluzii directe că dânsa în calitate de președinte al Partidului Național Liberal ar fi printre beneficiarii finali ai miliardelor furate din băncile Republicii Moldova.

La fel, prima instanță nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele ce țin de argumentele ei cu privire la dezmințirea informației ce nu corespunde realității făcută public de intimat și nici nu a dat vreo apreciere tuturor probelor prezentate de către ea.

Contrar legii și materialelor dosarului, prima instanță nu a constatat corect lipsa temeiurilor de răspundere a lui Renato Usatfi, or toate probele administrate de către ea anume că dovedesc faptul că intimatul a acționat cu rea-credință atunci când a lansat public declarații false și defăimătoare în adresa ei, iar informația constituie o relatare cu privire la fapte, și nu o judecată de valoare.

Așadar, prima instanță nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele și probele prezentate de ea ce demonstrează că informația răspândită pe portalul youtube la 11 iulie 2019 și în cadrul conferinței de presă din 12 iulie 2019 de intimatul Renato Usatfi este falsă.

Instanța de apel, în pofida faptului că a menționat în decizia contestată despre probele nominalizate, totodată, nu a considerat necesar de a fi luate în considerație pentru examinarea obiectivă a cauzei și adoptarea unei decizii legale, axată pe probe concludente și veridice.

Din materialele dosarului rezultă faptul că dânsa, în conformitate cu prevederile art. 118 CPC, a dovedit circumstanțele pe care le invocă în susținerea pretențiilor sale din acțiunea înaintată prin probe pertinente și admisibile. Și dimpotrivă, intimatul nu a dovedit că informația care a răspândit-o corespunde realității.

A considerat că faptele relatate de Renato Usatfi sunt nu doar false, dar și denigratoare, deoarece este acuzată de complicitate la acțiuni criminale de furt în proporții deosebit de mari, nu au suport faptic, nu corespund realității și lezează vădit grav onoarea, demnitatea și reputația profesională a ei.

Pe lângă faptul denaturării de către Renato Usatfi a informației din Raportul Kroll, instanțele de judecată ierarhic inferioare au confundat și faptul ce ține de puterea publică, or atât ea, în funcție de Președinte al PNL nu deține puterea publică, cât și partidul condus de ea nu este la putere.

Astfel, atât prima instanță, cât și instanța de apel, în acest sens, au aplicat și interpretat eronat norma de drept, ajungând la concluzii absolut greșite.

A considerat recurenta că instanța de apel, referindu-se la prevederile art. 9 alin. (1) și (4) din Legea cu privire la libertatea de exprimare, a confirmat aplicarea și interpretarea incorectă a legii, or pe lângă faptul că intimatul a afectat onoarea și demnitatea persoanelor fizice - Sergiu Pavlicenco și Vitalia Pavlicenco, care fiind în calitate de președinte a partidului extraparlamentar - PNL, legal nu poate fi considerată persoană care exercită funcție publică, după cum a menționat Curtea de Apel în decizia contestată.

La 5 martie 2021, Renato Usatfi, reprezentat de avocatul Igor Pohila a depus referință la recursul declarat de Vitalia Pavlicenco, solicitând respingerea recursului.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată la 11 ianuarie 2021 la adresa electronică a recurente, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică anexat la actele cauzei (f. d. 175).

Astfel, se constată că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 1 februarie 2021 în termenul legal.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) CPC, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

După cum denotă actele cauzei, Vitalia Pavlicenco înaintând acțiunea în judecată împotriva lui Renato Usatîi, cu ulterioarele concretizări, a solicitat obligarea lui Renato Usatîi să dezmințâ prin intermediul unui video special și într-o conferință de presă publică a informațiilor false menționate, textul dezmințirii fiind următorul: „În documentul pe care îl dețin, remis mie de anumite persoane ca fiind „Raportul Kroll”, nu există afirmații că Sergiu Pavlicenco are conturi în off-shor-uri și, deci, el nu putea primi bani prin transfer. În acest Raport este vizată o altă persoană - Sergiu Pavluscenco, cel care nu este soțul Vitaliei Pavlicenco, nu are nicio legătură cu familia Sergiu și Vitalia Pavlicenco și nici cu Partidul Național Liberal. Fraza care se conține în documentul citat referitor la familia Sergiu și Vitalia Pavlicenco nu are nicio legătură cu oarecare fapte ce au avut loc, informația de bază fiind denaturată de mine până la falsitate”.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii pe care a respins-o.

Judecând apelul declarat de către Vitalia Pavlicenco, instanța de apel a respins apelul și a menținut hotărârea primei instanțe.

În susținerea poziției sale, instanțele de judecată ierarhic inferioare au conchis că informația răspândită de Renato Usatîi este una de interes public, care vizează posibilul conținut al Raportului Kroll, care investighează fraudă din sistemul bancar.

Au stabilit instanțele de judecată ierarhic inferioare că informația expusă de Renato Usatîi, pretins a fi defăimătoare nu are nimic comun cu onoarea, demnitatea și reputația profesională a Vitaliei Pavlicenco, deoarece Renato Usatîi nu a făcut nicio afirmație concretă personală.

Instanța de recurs conchide, însă, că o astfel de concluzie este una pripită, fapt ce rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele.

În conformitate cu art. 373 alin. (1) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată și din specificul obiectului acțiunii în cauză, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra motivelor invocate în apel, circumstanțelor cauzei și cadrului legal, fără a da o apreciere cuvenită pretențiilor formulate în prezentul litigiu în raport cu materialul probator și normele de drept ce reglementează acest aspect.

Astfel, la caz, este de principiu că Vitalia Pavlicenco prin cererea de chemare în judecată, pretinde la obligarea lui Renato Uastîi să dezmință prin intermediul unui video special și într-o conferință de presă publică a informațiilor false menționate, textul dezmințirii fiind următorul: „În documentul pe care îl dețin, remis mie de anumite persoane ca fiind „Raportul Kroll”, nu există afirmații că Sergiu Pavlicenco are conturi în off-shor-uri și, deci, el nu putea primi bani prin transfer. În acest Raport este vizată o altă persoană - Sergiu Pavluscenco, cel care nu este soțul Vitaliei Pavlicenco, nu are nicio legătură cu familia Sergiu și Vitalia Pavlicenco și nici cu Partidul Național Liberal. Fraza care se conține în documentul citat referitor la familia Sergiu și Vitalia Pavlicenco nu are nicio legătură cu oarecare fapte ce au avut loc, informația de bază fiind denaturată de mine până la falsitate”, în acest sens invocând prevederile art. 7, 24, 26 din Legea nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare.

Ca consecință, având în susținere prevederile art. 240 alin. (3) CPC, instanța judecătorească urma să adopte hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Cu toate acestea, judecând cauza și constatând netemeinicia cererii de chemare în judecată, atât prima instanță, cât și instanța de apel, într-un mod neînțeles, trecând cu vederea circumstanțele de drept pe care reclamanta și-a întemeiat pretențiile sale, au supus examinarea cauzei prin prisma prevederilor art. 3 din Legea nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare, care reglementează condițiile și temeiurile restrângerii libertății de exprimare, concluzionând că informația răspândită de Renato Uastîi este o informație de interes public, care în sensul art. 2 din Legea cu privire la libertatea de exprimare, reflectă interesul societății față de evenimentele ce țin de exercitarea puterii publice într-un stat democratic sau față de alte probleme care, în mod normal, trezesc interesul societății sau al unei părți a ei.

Or, în speță este cert că Vitalia Pavlicenco și-a întemeiat cererea de chemare în judecată, susținută de altfel fără modificări pe parcursul examinării cauzei în fond, pe prevederile art. 7, 24, 26 din Legea nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare.

Astfel, aici este de notat că articolul 26 din Legea cu privire la libertatea de exprimare se referă la „dezmințire” ca cea mai importantă formă de restabilire a dreptului lezat, iar răspunderea juridică va fi dispusă doar în cazul în care informația răspândită cumulează toate cele trei condiții enumerate în art. 7 alin. (2) din Legea cu privire la libertatea de exprimare, și anume: dacă informația este falsă, este defăimătoare și permite identificarea persoanei vizate de informație.

Drept consecință, reieșind din specificul obiectului acțiunii cu privire la obligarea dezmințirii informației, instanțele de judecată urmau să stabilească dacă la caz, sunt întrunite condițiile specificate în art. 7 alin. (2) din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010.

Pe când, instanța de apel fără a intra în esență și fără a supune aprecierii cuvenite pretențiilor prezentului litigiu în raport cu prevederile legale sub imperiul căror urmează a fi judecată prezenta cauză, s-a limitat doar la concluziile reținute de către prima instanță.

Mai mult decât atât, ajungând la concluzia că informația expusă de Renato Usatîi, pretins a fi defăimătoare nu are nimic comun cu onoarea, demnitatea și reputația profesională a Vitaliei Pavlicenco, deoarece Renato Usatîi nu a făcut nicio afirmație concretă personală, instanțele de judecată ierarhic inferioare nu au elucidat nici într-un mod argumentele Vitaliei Pavlicenco din acțiune, precum că autorul Renato Usatîi, premeditat a citat numele său, a menționat numele soțului ei Sergiu Pavlicenco și a reprodus numele ei în conferința de presă, în timp ce în „Raport Kroll-2” scrie că nu soțul ei a primit banii, dar i-a primit Sergiu Pavluscenco, care este o altă persoană diferită, precum și invocările Vitaliei Pavlicenco că declarațiile lui Renato Usatîi reprezintă un atac direct la persoana sa și aluzii directe că dânsa în calitate de președinte al Partidului Național Liberal ar fi printre beneficiarii finali ai miliardelor furate din băncile Republicii Moldova.

Față de toate aceste considerente, este evident că instanțele de judecată ierarhic inferioare au trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, fără a intra în esența pretenției Vitaliei Pavlicenco din acțiune cu privire la obligarea dezmințirii informației, prin urmare fără a da o apreciere cuvenită pretențiilor formulate în prezentul litigiu în raport cu materialul probator și normele de drept ce reglementează acest aspect.

Ca urmare, reieșind din specificul acțiunii deduse judecării la caz și în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei pretențiilor formulate, era indispensabil, alături de cele constatate, de a verifica cerințele formulate prin prisma pretențiilor formulate în prezentul litigiu în raport cu normele de drept invocate în acțiune de către Vitalia Pavlicenco.

Distinct de cele menționate mai sus, se constată că instanțele de judecată ierarhic inferioare nu au calificat corect din punct de vedere juridic acțiunea cu care au fost investite, ce a dus la emiterea unei soluții greșite.

Față de cele ce preced, având în vedere că eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel urmează a fi casată cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând cauza, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Vitalia Pavlicenco.

Se casează integral decizia din 4 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Vitaliei Pavlicenco împotriva lui Renato Usatîi cu privire la obligarea dezmințirii informației, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Mariana Pitic

Ala Cobăneanu